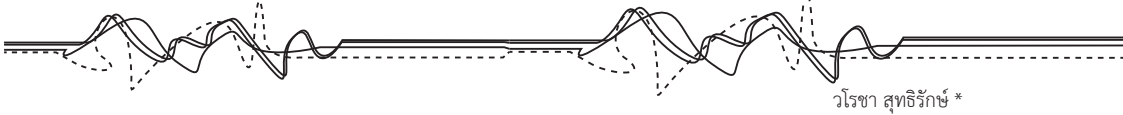

การใช้นวัตกรรมสื่อใหม่ในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนายุคไทยแลนด์ 4.0

The Use of New Media Technology to Spread Buddhism in Thailand 4.0

วโรชา สุทธิรักษ์ *

บทคัดย่อ

พระพุทธศาสนาถือว่าเคียงคู่กับชาติไทยมาโดยตลอด มีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนไทยมาทุกยุคทุกสมัย มีการผสมผสานกับลัทธิอื่นหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น การดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาจำเป็นต้องมีผู้นำที่ในการเผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง และจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อยุคสมัยและปรับให้เข้ากับบริบทของสังคม การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยมีหลายวิธีการ เช่น การเทศนา การปาฐกถา การอภิปราย การได้วาที การสนทนา การเขียนบทความ และวิธีการเผยแผ่อื่นๆ ซึ่งสำคัญยิ่งต่อความเจริญและความเสื่อมของพระพุทธศาสนา เมื่อเริ่มมีเทคโนโลยีเข้ามานอกจากจะใช้วิธีการดั้งเดิมแต่โบราณ นับตั้งแต่การเข้ามาของวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ที่พระสงฆ์ได้ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแล้ว ยังมีการนำเอาเทคโนโลยีมาขึ้น มาบันทึก การบรรยายธรรม การสวดมนต์ ซึ่งต่อมาเปลี่ยนมาเป็น ซีดีและเอ็มพี 3 เพราะบันทึกไฟล์เสียงได้มากขึ้น พ.ศ.2550 อินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นเทคโนโลยีสื่อใหม่ที่สร้างความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ และมีแนวโน้มที่จะขยายโตมากขึ้นเรื่อยๆ มีการสร้างเว็บไซต์ขององค์การทางพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ที่มีชื่อเสียง เป็นจำนวนมาก ดังนั้นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในไทยจึงมีการพัฒนาและนำเอาสื่อใหม่มาใช้ ไม่ว่าจะเป็น face book Line YouTube Instagram หรือ Twister ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น เพราะเข้าถึงประชาชนและพุทธศาสนิกชนได้ง่ายและกว้างขวาง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่สามารถเข้าไปศึกษาพระธรรมได้ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามการใช้เทคโนโลยีของสื่อใหม่ ต้องเป็นไปอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมและไม่บิดเบือนพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาตามพระไตรปิฎก

คำสำคัญ : การเผยแผ่พระพุทธศาสนา / นวัตกรรมสื่อใหม่

Abstract

Buddhism has been around in Thailand for a long time. It plays a crucial role in the Thai way of life as it is integrated into Thai beliefs and local culture. The retention of Buddhism partly depends on Buddhist apostles who continually preach Lord Buddha's teaching (Dhamma) and its adaptation to social contexts in each period of time. There are many ways to spread Buddhism such as monk edification, discussion, debate, article writing, etc. This process is vital to determining whether Buddhism prospers or deteriorates. Since media technology was introduced, it has been employed by Buddhist monk in the process of spreading Buddhism along with the traditional ways. Apart from TV and radio broadcasting, Buddhist prayer and Dhamma lectures are recorded in various mediums, from cassette tapes to CDs and finally MP3s today. In 2007, Internet, the new media technology has changed the way of spreading Buddhism significantly. There is an increase in creating websites by Buddhist organizations and famous monks. Therefore the spread of Buddhism in Thailand has been

* พันเอกหญิง อาจารย์ประจำ สาขาวิชา วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อดิจิทัล คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

improved by the use of new media. For example: Facebook, Line, YouTube, Instagram and Twitter. New media became popular as it can easily reach a sizeable group of Buddhists to study Buddhism without time and space limitation. However, to use new media technology efficiently, moral and ethics have to be considered. The Buddhist Dhamma must not be distorted from Tripitaka.

Keywords: spread Buddhism / new media technology

บทนำ

ประเทศไทยมีประวัติศาตร์มายาวนาน มีสถาบันที่อยู่บ้านคู่มือมี 3 สถาบันหลัก คือ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะสถาบันศาสนาชาวไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 95 นับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นศาสนาประจำชาติ และเคียงคู่อุปถัมภ์ชาติไทยมาโดยตลอด พระพุทธศาสนาจึงได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตของคนไทยมาทุกยุคทุกสมัย ได้มีการผสมผสานจากลัทธิอื่น หรือวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างกลมกลืน การดำรงอยู่ซึ่งพระพุทธศาสนาจำเป็นต้องมีผู้นำที่ในการเผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง และจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงและ ปรับตัวเองให้เข้ากับบริบทของสังคม

หลักคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนา เน้นเรื่องของการพ้นทุกข์ สอนให้รู้จักทุกข์และสอนให้รู้วิธีการดับทุกข์ให้พ้นจากอวิชชา (ความไม่รู้ความจริงในธรรมชาติ) อันเป็นเหตุให้เกิดทุกข์จากกิเลสทั้งปวง คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ได้แก่ อริยสัจ 4 หรือความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ ซึ่งเป็นสังขธรรมอันจริงแท้ของชีวิตและกฎธรรมชาติ สัตว์โลกที่เป็นไปตามกฎแห่งกรรม ได้แก่ ไตรลักษณ์ (หลักอภิปรัชญาของพระพุทธศาสนา) แล้วเลือกใช้หลักธรรมในพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับผลที่จะได้สิ่งที่ปรารถนาอย่างถูกต้อง ด้วยความไม่ประมาทในชีวิตให้มีความสุข (ด้วยการสั่งสมบุญบารมี) ลักษณะสภาพพื้นฐานธรรมชาติที่เป็นสากลหนึ่ง อันได้แก่ อนิจจัง (ความไม่เที่ยงแท้ มีอันต้องแปรปรวนไป) ทุกขัง

(ความทนอยู่อย่างเดิมได้ยาก) และอนัตตา (ความความไม่มีแก่น สาระ ให้ถือเอาเป็นตัวตนของเราและของใคร ๆ ได้อย่างพระพุทธแท้จริง)

หลักการเผยแผ่ตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อให้การดำเนินงานเผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาแพร่หลายออกไปทุกสารทิศ มีผู้เลื่อมใสศรัทธาเคารพน้อมนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ พระพุทธเจ้าทรงแกล้วเกราะให้ผู้รับสารตามสติปัญญา ซึ่งต่างไปจากหลักการสื่อสารของนักวิชาการตะวันตกที่วิเคราะห์ผู้รับสารตามหลักพื้นฐานง่าย ๆ เช่น ลักษณะทางกายภาพ จิตใจ เช่น หลักทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล ที่ให้ข้อคิดว่าบุคคลมีความแตกต่างกันในด้าน บุคลิกภาพ สภาพจิตวิทยา ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อถือ แตกต่างกัน เนื่องจากมีการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน แต่สำหรับพระพุทธองค์ทรงแบ่งบุคคลที่จะสั่งสอน ตามระดับปัญญา ซึ่งลึกซึ้งกว่า พระองค์จะแสดงธรรม ตามความเหมาะสมของบุคคล ทรงมองเห็นว่าบุคคลมีความสามารถทางปัญญาแตกต่างกัน 4 ระดับ หรือที่คุ้นเคยว่า “ บัว 4 เหล่า คือผู้มีปัญญาสามารถที่จะบรรลุตามได้ จนถึงผู้ที่ยังมีกิเลสหนาคือไม่สามารถสั่งสอนได้

ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น มีวัตถุประสงค์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มี 5 ประการด้วยกัน ได้แก่ (1) เพื่อให้ประชาชนรู้จักพระพุทธศาสนาตามวัยของตน (2) เพื่อปลูกฝังศีลธรรมและวัฒนธรรมของประชาชน (3) เพื่อให้ประชาชนจงดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา (4) เพื่อให้ประชาชนจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ และ (5) เพื่อความมั่นคงและก้าวหน้าของพระพุทธศาสนา

การจะให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคงวัฒนาถาวรสืบต่อไปจากรุ่นสู่รุ่น ก็คือการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยพระภิกษุสงฆ์ และจำเป็นจะต้องมีการดำเนินการ คือ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการเผยแผ่ กำหนดตัวบุคคลและวิธีการ รวมถึงการใช้งบประมาณ อีกทั้งมีการเชื่อมโยงระหว่างสถาบันศาสนาและองค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ ทั้งที่เป็นภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่และพัฒนา มีการเชื่อมโยงและขยายออกไปได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทย

การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน มีหลายวิธีการ เช่น การเทศนา การปาฐกถา การอภิปราย การได้วาทิ การสาธิต การสนทนา การเขียนบทความ วิธีการเผยแพร่อื่น ๆ อีกมาก ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญและความเสื่อมของพระพุทธศาสนา ดังนั้นพระสงฆ์ผู้เป็นนักเผยแผ่ ย่อมต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่หลัก จะต้องศึกษาให้เข้าใจถึงการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การนำธรรมะไปสู่ประชาชนที่เป็นพุทธบริษัท เพื่อให้เขาเหล่านั้นปฏิบัติเป็นสัมมาปฏิบัติ อันก่อให้เกิดความสงบสุขแก่ตนเองและแก่สังคมโดยทั่วไป พระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้เรียกว่า “พระนักเทศน์, พระนักเผยแผ่, พระธรรมจาริก พระสงฆ์ผู้เป็นนักเผยแผ่ ต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่หลัก ต้องศึกษาให้เข้าใจถึงการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ปัจจุบันนี้ รูปแบบและวิธีการเทศนาต้องมีการประยุกต์ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุคสมัยเพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นไปได้อย่างสะดวกและเป็นที่ยอมรับของประชาชน

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยโบราณและสมัยปัจจุบันมีวิธีการที่แตกต่างกัน ในสมัยเมื่อพระพุทธเจ้าทรงมีพระชนม์มอยู่ ตั้งแต่สร้างเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงได้เลือกบุคคลที่ควรจะสั่งสอนให้รู้โดยวิธีเทศนาสั่งสอน ดังที่ปรากฏในธรรมจักรกัปปวัตตนสูตร พระพุทธองค์ได้ทรงเลือกปัจเจกบุคคลในการเทศนาสั่งสอนเป็นกลุ่มแรก เพราะทรงเห็นว่าปัจเจกบุคคลเป็นผู้ที่มีความรู้เดิมในการปฏิบัติอยู่แล้ว และในครั้งที่พระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์มอยู่โดยสวนใหญ่แล้วการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือการเทศนาธรรมวินัย ข้อพระพุทฺติและข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ โดยใช้การสอนแบบเล่านิทานบ้าง เปรียบเทียบบ้าง ถามตอบบ้าง เป็นต้น

เมื่อพระพุทธเจ้าทรงเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว บรรดาพระสาวกที่ได้สดับพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าครั้งเมื่อพระพุทธองค์ยังมีพระชนม์มอยู่ก็ได้ท่องจำไว้ ได้นำคำสั่งสอนเหล่านั้นนั้นสั่งสอนสืบทอดต่อกันมาโดยวิธีการเทศนาเป็นวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแบบดั้งเดิม จนกระทั่งถึงปัจจุบันก็ยังใช้วิธีการเทศนาและการบรรยายธรรมอยู่ อีกอย่างในสมัยโบราณศูนย์การเรียนรู้ คือวัดและพระราชวังในการเรียนการสอน วิธีการสอนแบบโบราณคือการท่องจำพระธรรมวินัย และแบบทดสอบความจำคือการสอบปากเปล่า และได้มีการ

พัฒนาเป็นการเขียนอย่างปัจจุบันนี้

การพัฒนารูปแบบการเผยแผ่ธรรมะด้วยรูปแบบการเทศนาและการบรรยายธรรม เน้นวิธีการแนะให้ทำนุให้ดู มีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติโดยใช้เสียงเป็นสื่อ นำ เพื่อสร้างความสนใจแก่คนฟัง ด้วยการใช้เสียงเพื่อการเทศนาธรรมและการบรรยายธรรมแก่ประชาชน ตามความถนัดของพระสงฆ์แต่ละรูป มีการเทศนาแบบธรรมวัตร อ่านตามคัมภีร์ เทศนาแบบปฏิภาณ หรือสังเกตเหตุการณ์เฉพาะที่เกิดขึ้นในขณะนั้น แสดงพระธรรมเทศนาหรือการบรรยายธรรมแก่พุทธศาสนิกชน ทั้งที่เป็นงานโครงการธรรมะสัญจรและการเทศนาผ่านงานประเพณี อาทิ เนื่องวันสำคัญทางศาสนา งานศพ งานอบรมอื่น ๆ เป็นต้น

เมื่อเริ่มมีเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา นอกจากจะใช้วิธีการแบบดั้งเดิมที่อยู่ในวัด เริ่มมีการใช้ช่องทางการติดต่อสื่อแบบเพิ่มมากขึ้น วิทยุกระจายเสียงเป็นเครื่องมือแรกๆ ที่วัดและพระสงฆ์ใช้เป็นแหล่งเผยแผ่ธรรมไปสู่พุทธศาสนิกชนและกลุ่มคนต่างๆ ต่อมาในปี พ.ศ. 2498 ได้เริ่มมีการจัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์เกิดขึ้นในประเทศไทย พระสงฆ์ส่วนหนึ่งได้ใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยมีการบรรยายธรรม สอนทบทวนธรรมผ่านรายการธรรมทางสถานีโทรทัศน์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2504 การเข้ามาของเทปคาสเซ็ท (Compact Cassette) นอกจากทำให้ตลาดธุรกิจเพลงไทยไม่ว่าจะเป็นเพลงลูกทุ่งหรือเพลงไทยสากลขยายตัวแล้ว ที่น่าสนใจก็คือ ได้มีการเผยแพร่ธรรมะผ่านเทปคาสเซ็ท ที่โดดเด่นมากก็คือ การบันทึก คำบรรยายธรรมของท่านพุทธทาสภิกขุ

ปี พ.ศ.2530 การเข้ามาของซีดีและเอ็มพีสาม ได้มีการผลิตไฟล์เสียงการบรรยายธรรม บทสวดมนต์ ประวัติเกจิอาจารย์ และอื่นๆ แจกแบ่งปันในรูปลักษณะของซีดี(CD) และเอ็มพีสาม (MP3) ที่มาแทนเทปคาสเซ็ทมากขึ้น ในระยะแรกเป็นการผลิตซ้ำเสียงเทศนาธรรมเก่าๆ ที่เคยได้รับการบันทึกไว้ ต่อมาได้รับความนิยมมากขึ้น ทั้งพระสงฆ์ วัด และองค์กรทางพระพุทธศาสนาต่างๆ ได้ผลิตการบรรยายธรรม นิทานชาดก ประวัติสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา และอื่น ๆ บนเทปซีดี หรือเอ็มพีสาม นับเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนโดยเสียค่าใช้จ่ายไม่มากนัก

หลังจากที่ประเทศไทยประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 40 ได้กำหนดให้คลื่นความถี่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์การดำเนินการดังกล่าวคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทำให้มีวิทยุชุมชนเพื่อพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นมากมาย โดยวัดหรือองค์กรทางพระพุทธศาสนา มากกว่า 300 สถานี ใช้สื่อวิทยุชุมชนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา แต่เนื่องจากขาดการสนับสนุนและมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง รวมทั้งระเบียบข้อบังคับต่างๆของ กสทช. ทำให้ต้องปิดตัวลงเหลือเพียงไม่กี่แห่งที่ได้รับใบอนุญาตอย่างถูกต้อง

นอกจากวิทยุชุมชนเพื่อพระพุทธศาสนาที่มีมากมายแล้วยังมีสถานีโทรทัศน์เพื่อพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากเช่นกัน ที่ผ่านมาบางสถานีก็ต้องล้มเลิกไปเพราะประสบปัญหาทางการเงินเช่นเดียวกับวิทยุชุมชนเพื่อพระพุทธศาสนา คงเหลืออยู่ไม่กี่สถานี เช่น “สถานีโทรทัศน์โลกพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย” ตั้งอยู่ที่วัดยานนาวา มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า The World Buddhist Television of Thailand (WBTV) เป็นต้น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 อินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่สร้างความเปลี่ยนแปลงสำคัญ คือ การเกิดขึ้นของพื้นที่เก็บไฟล์ขนาดมหาศาล และสามารถเข้าถึงได้จากทั่วโลก สิ่งที่เคยอยู่ในเทป วีดีโอ สามารถแปลงเป็นไฟล์ดิจิทัล และเปิดโอกาสให้มีการดาวน์โหลด เช่น สำนักสงฆ์ป่าสามแยกของพระเกษม อาจิมศีโล เผยแผ่คลิปในยูทูบ (YouTube) คลิปของวัดพระธรรมกาย พระมหาภูษิต (ว.วิชิตเมธี) ที่ใช้ทวิตเตอร์ และเฟซบุ๊กในการเผยแผ่ เป็นการปรับตัวของวงการสงฆ์ในการเผยแผ่ธรรม และเกิดการสร้างช่องทางทางเข้าถึงใหม่ ๆ

เมื่อโลกเปลี่ยนไป เทคโนโลยีของสื่อสมัยใหม่เข้ามาแทนที่ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ย่อมมีการเปลี่ยนช่องทางการเผยแผ่เช่นกัน โดยหันไปใช้สื่อใหม่กันมากขึ้น

ความหมายของสื่อใหม่

สื่อใหม่ (New Media) หมายถึง สื่อมวลชนที่เกิดขึ้นใหม่ เกิดจากการหลอมรวมเทคโนโลยีการสื่อสารภายใต้พัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสาร และภาษาระบบตัวเลข (Digital Language) กล่าวคือ เทคโนโลยีการสื่อสาร 3 กลุ่มหลัก ได้แก่

- (1) เทคโนโลยีด้านการพิมพ์ (Printing Technology)
- (2) เทคโนโลยีการแพร่ภาพและ กระจายเสียง (Broadcast Technology)
- (3) เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคมและ

คอมพิวเตอร์ (Information and Communication Technology) เช่น หนังสือพิมพ์ออนไลน์ โปรแกรมการ CHAT: MSN, ICQ, Perch, Skype รวมถึง เครือข่ายสังคม (Social Media Network) เช่น Hi5, Facebook, Multiply, Twitter, Camfrog, Web board, Website, นักข่าวมือถือ “โมโจ” (Mobile Journalist), MMS, SMS (ไม่เกิน 70 ตัวอักษร), E-Magazine, E-book, Blog, นักข่าว พลเมือง (Citizen Reporter), นอกจากนี้ยังมีคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

สื่อออนไลน์ (Online Media) หมายถึง สื่อที่เป็นสื่อทางเลือก สื่อเสริม หรือสื่อใหม่ เข้าถึงได้ตลอดเวลา โต้ตอบกับผู้รับสารได้ในทันที จัดเก็บสารสนเทศไว้ได้โดยง่าย เช่น เครือข่ายอินทราเน็ต (Intranet) เอ็กซ์ทราเน็ต (Extranet) บริการส่งข้อความสั้น (SMS) บริการส่งข้อความสื่อผสม (MMS) เน้นความสดใหม่ของข่าว เน้นข่าวเชิงลึก (ข่าวเชิงสืบสวน) เน้นความมีส่วนร่วมของผู้อ่านผ่านกระดานข่าว (web board) เน้นส่วนร่วมโดยสร้างพื้นที่ส่วนตัว หรือ Blog เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรายงานข่าวที่เผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์

สื่อดิจิทัล (Digital Media) หมายถึง สื่อที่อาศัยระบบคอมพิวเตอร์เป็นช่องทางในการสื่อสาร ซึ่งอยู่ในภาวะหลังสมัยใหม่ (Post Modernity) ซึ่งมีความแปรปรวนในระบบ คุณค่า วิธีคิดและระบอบ ที่มีอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งสำคัญ เป็นสื่อที่ถูกพัฒนาโดยเทคโนโลยีใหม่ๆ นวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามา เกี่ยวข้องที่เน้นความรวดเร็วทันเหตุการณ์เป็นหลัก แต่ด้วยความรวดเร็วจึงทำให้มันเป็นสื่อที่มีความฉาบฉวย ขาด ความละเอียดรอบคอบ ขาดการกลั่นกรองและรวมถึงความน่าเชื่อถือลดลงไป

ด้วย การเปลี่ยนผ่านระบบโทรทัศน์ ไปสู่ยุคดิจิทัลหลอมรวม สื่อจึงต้องมีการปรับตัวไปตามเทคโนโลยี ผู้รับสารและช่องทางการรับสาร

สื่อใหม่ เป็นสื่อที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีจากระบบอนาล็อก หรือสื่อดั้งเดิม มาเป็นระบบดิจิทัล ทำหน้าที่ส่งสารได้หลายอย่างรวมกัน คือ ภาพ เสียง และข้อความไปพร้อมกัน เช่น Internet Website E-Book E-mail เป็นต้น และสามารถตอบสนองความต้องการข้อมูลข่าวสารได้อย่างอิสระมากขึ้น

สื่อดิจิทัลสมัยใหม่มีลักษณะเนื้อหาที่ไม่ผูกติดกับอุปกรณ์ที่ใช้ แต่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงเนื้อหาอันได้จากอุปกรณ์หลากหลาย เช่น อ่านหนังสือจากอินเทอร์เน็ต ดูภาพยนตร์และรายการโทรทัศน์รวมทั้งเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์โทรศัพท์ ซึ่งคุณสมบัติในข้อนี้เป็นผลมาจากการหลอมรวมของสื่อ (Media Convergence) เนื่องจากความก้าวหน้าของเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และการสื่อสารโทรคมนาคม ทำให้เกิด การผสมผสาน กลมกลืนหรือการหลอมรวมกันของสื่อต่างๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ โทรศัพท์ และคอมพิวเตอร์ซึ่งไม่สามารถแบ่งแยกความแตกต่างของสื่อเหล่านั้นได้ การหลอมรวมของ ทำให้เกิดบริการใหม่ๆ ที่ใช้เทคโนโลยี ดังกล่าวอย่างมากมาย ข้อมูลที่ส่งผ่านสื่อดิจิทัล สมัยใหม่ มีทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และข้อความ ซึ่งถูกบีบอัดไว้ใช้พื้นที่ในการเก็บข้อมูลน้อย จึงสามารถ เก็บเนื้อหา และข้อมูลไว้ในอุปกรณ์ที่มีขนาดเล็ก เช่น โทรศัพท์สมาร์ตโฟน และแท็บเล็ตขนาดเล็ก การเข้าถึงข้อมูล ของสื่อทำได้ง่ายและรวดเร็ว

ผู้รับสารในยุคหลังโพลีมีเดีย มักใช้ชีวิตอยู่กับหน้าจอเป็นหลัก ทั้งในการทำงานและในด้านการ ใช้ชีวิต ปล่อยให้ตัวตนให้อยู่ในโลกไซเบอร์มากกว่าชีวิตจริง อย่างเช่นโปรแกรมที่เข้าถึงโลกไซเบอร์ที่มีบทบาท มากในยุคนี้ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์และอินสตาแกรม ที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างตัวตนใหม่ ภาพลักษณ์ใหม่ หรือแม้แต่ การหลบลี้ตัวเองออกไปจากโลกแห่งความเป็นจริง เข้าสู่โลกของภาพลวงตา ที่คิดไปว่าเป็นจริง ผู้รับสาร ในยุคนี้ มักมีการให้ความสำคัญกับอารมณ์ความรู้สึกและภาพลักษณ์ของตนเองมากเป็นพิเศษ

รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2560 พบว่า Gen Y และ Z ครอบงำการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด โดยที่ Gen Y ยังคงครองแชมป์

คนที่ใช้งานอินเทอร์เน็ต 7 ชั่วโมง 12 นาทีต่อวัน ทั้งวันทำงานและวันหยุด ในขณะที่กลุ่ม Gen Z และ Gen X ก็จะลดหลั่นลงมา ส่วนกลุ่ม Baby Boomer นั้นแม้ว่าจะ เป็นกลุ่มที่ใช้เน็ตมากที่สุดแต่ก็ยังเป็นตัวเลขที่ไม่ได้ “น้อย” เพราะมีการใช้ค่าเฉลี่ยที่ 4 ชั่วโมง 54 นาที สำหรับวันทำงาน และ 4 ชั่วโมง 12 นาทีต่อวัน สำหรับวันหยุด

ส่วนกิจกรรมที่คนทำบนออนไลน์ก็ยังคงเป็น Social Media เป็นหลัก รองลงมาคือการดูทีวี ดูหนัง ฟังเพลงออนไลน์ (ซึ่งก็สอดคล้องกับตัวเลขการใช้งาน Facebook / LINE / YouTube ในประเทศไทยที่มีการใช้เยอะมากใน 3 Platform นี้)

ความน่าสนใจคือคนไทยมีแนวโน้มจะใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้นเรื่อยๆ โดยจากรายงานระบุว่า 61.1% บอกว่ามีการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากเดิม ในขณะที่มีเพียง 8.1% ที่บอกว่าใช้งานลดลง

Thailand Social Awards 2018 เปิดข้อมูล Social Media ในไทย พบมีการส่งข้อความกันมากถึง 3.6 พันล้านข้อความ โดย Twitter เป็นแพลตฟอร์มที่มีการเติบโตที่น่าจับตามากที่สุด ขณะที่ Facebook นั้นถูกนำไปใช้ในด้าน Social Commerce มากขึ้นโดยปัจจุบันผู้ใช้ Social Media ไทยอยู่บนแพลตฟอร์มต่าง ๆ ดังนี้ Facebook 49 ล้านคน เติบโตขึ้น 4% (อันดับ 8 ของโลก) เวลาที่มีการเข้าใช้สูงสุดคือ 18.00-23.00น. Instagram 13.6 ล้านคน เติบโตขึ้น 24% (อันดับ 14 ของโลก) ผู้ใช้งานส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ (6.5 ล้านคน) ส่วนเวลาที่ใช้งานสูงสุดคือช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ เนื่องจาก มีการไปเที่ยวสถานที่ต่างๆ และคาดว่าผู้ใช้ Face Book จะอยู่ในเกณฑ์อายุ 50 ขึ้นไปมากขึ้น

มีการโพสต์ Twitter 12 ล้านคน เติบโตขึ้น 33% (มี Active User 5.7 ล้านคน) เวลาที่ใช้งานสูงสุดอยู่ระหว่าง 20.00 – 01.00 น. สำหรับการใช้ LINE มีจำนวน 41 ล้านคน มีการเติบโตของของผู้ที่อยู่ใน New Generation คือกลุ่ม Baby Boomers, Gen X มากขึ้น

ยุคการสื่อสารโดยโทรคมนาคมและดิจิทัลการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

ในปัจจุบันโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคสังคมข้อมูลข่าวสารอย่างแท้จริง ทำให้วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง ส่งผลให้การดำเนินทางธุรกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป ด้วย ความก้าวหน้าทางด้าน

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้มีการพัฒนาคิดค้นสิ่งอำนวยความสะดวกสบายต่อการดำเนินชีวิตเป็นอันมาก เทคโนโลยี ได้เข้ามาเสริมปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิตได้เป็นอย่างดี พัฒนาการของเทคโนโลยีทำให้ชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปมาก หลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่ามนุษย์สามารถจัดพิมพ์หนังสือได้ เมื่อประมาณ 500 ถึง 800 ปีที่แล้ว เทคโนโลยีเริ่มเข้ามาช่วยในการพิมพ์ ทำให้การสื่อสารด้วยข้อความและภาษาเพิ่มขึ้นมาก เทคโนโลยีพัฒนามาจนถึงการสื่อสารกัน โดยส่งข้อความเป็นเสียงทางสายโทรศัพท์ได้ประมาณร้อยกว่าปีแล้ว และเมื่อประมาณห้าสิบปีที่แล้ว ก็มีการส่งภาพโทรทัศน์และคอมพิวเตอร์ทำให้มีการใช้สารสนเทศในรูปแบบข่าวสารมากขึ้น ในปัจจุบันมีสถานที่วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการกระจายข่าวสาร มีการแพร่ภาพทางโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมเพื่อรายงานเหตุการณ์สด เห็นได้ชัดว่าเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทอย่างมาก บทบาทของการพัฒนาเทคโนโลยีรวดเร็วขึ้นเมื่อมีการพัฒนาอุปกรณ์ทางด้านคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ

ระบบสื่อสารโทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์ที่ก้าวหน้า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคสังคมสารสนเทศ ชีวิตความเป็นอยู่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก การสื่อสารโทรคมนาคมกระจายทั่วถึง ทำให้ข่าวสารแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมไร้พรมแดนเพราะเรื่องราวของประเทศหนึ่งสามารถกระจายแพร่ออกไปยังประเทศต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

หลังจากการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางวิทยุและโทรทัศน์ได้รับความนิยม จนกระทั่งมีการจัดตั้งสถานีวิชิตเพื่อพระพุทธศาสนาและสถานีโทรทัศน์พระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก และเมื่อเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นเทคโนโลยีที่ได้รับความนิยมและสะดวกที่สุด ประเทศไทยถือเป็นประเทศแรกๆในทวีปเอเชียที่มีการนำอินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้ ประมาณปี พ.ศ. 2530 จากนั้นเป็นต้นมาการใช้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet) ในประเทศไทยได้รับความนิยมอย่างสูงและมีความต้องการใช้งานเพิ่มสูงขึ้นทุกวัน ทั้งปริมาณผู้ใช้และปริมาณอัตราการรับส่งข้อมูลที่มีปริมาณมากขึ้นทุกวัน

ในยุคแรกๆ คณะสงฆ์ไทยยังไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา มีการนำเอาพระไตรปิฎกบันทึกลงแผ่นซีดีครั้งแรกเมื่อปีพุทธศักราช 2531

มหาวิทยาลัยมหิดลโดยศูนย์คอมพิวเตอร์มหาวิทยาลัยมหิดล ได้จัดทำพระไตรปิฎกฉบับซีดีพร้อมขึ้นเนื่องในวันวิสาขบูชา ในโครงการพระไตรปิฎกฉบับภาษาสิริจำนวน 45 เล่ม และได้พัฒนาโปรแกรมสืบค้นพระไตรปิฎก จนกระทั่งปีพุทธศักราช 2540 จึงได้จัดทำพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย และยังได้มีการพัฒนาอีกตามลำดับ ประกอบด้วยพระไตรปิฎกฉบับแปลเป็นภาษาไทย 45 เล่ม พระไตรปิฎกฉบับบาลีอักษรไทย 45 เล่ม พระไตรปิฎกฉบับบาลีอักษรโรมัน 45 เล่ม อรรถกถาและคัมภีร์อื่น ๆ พระไตรปิฎกฉบับบาลีอักษรไทย 70 เล่ม อรรถกถาและคัมภีร์อื่น ๆ พระไตรปิฎกฉบับบาลีอักษรโรมัน 70 เล่ม และพระไตรปิฎกภาษาเทวนาครีและสิงหล ปัจจุบันมีการนำเอาพระไตรปิฎกเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมาก มีทั้งฉบับภาษาไทย ภาษาบาลี และภาษาอังกฤษเป็นต้น คนรุ่นใหม่สามารถศึกษาพระพุทธศาสนาผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศได้ทุกโอกาสที่ต้องการ โดยผ่านทางเว็บไซต์ต่างๆ

ด้านคณะสงฆ์มีหลายองค์กรได้นำเอาหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ข่าวสารขององค์กรและข่าวสารทางศาสนาเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ในส่วนขององค์กรนั้น เริ่มต้นที่องค์กรทางการศึกษาคือมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้สร้างเว็บไซต์ภายใต้โดเมนเนมว่า mbu.ac.th และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้มีเว็บไซต์ภายใต้โดเมนเนมว่า mcu.ac.th

เมื่อมีเว็บไซต์เกิดขึ้นในประเทศไทยจึงทำให้องค์กรทางศาสนา วัด สถาบันองค์กรอิสระต่างๆได้สร้างเว็บไซต์ขึ้นมาเพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา เช่น วัดบ้านตาดประมาณปีพุทธศักราช 2544 จากนั้นก็มีวัดและองค์กรทางศาสนาใช้วิธีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางอินเทอร์เน็ตหลายแห่งโดยผ่านทางเว็บไซต์ จากข้อมูลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ระบุเว็บไซต์ของวัดต่าง ๆ ไว้คือ เว็บไซต์วัดในประเทศไทยมีจำนวน 47 เว็บไซต์ เว็บไซต์วัดไทยในต่างประเทศมีจำนวน 32 เว็บไซต์ เว็บไซต์องค์กรทางศาสนา มีจำนวน 21 เว็บไซต์ เว็บไซต์ความรู้ทางศาสนามีจำนวน 29 เว็บไซต์ เช่น วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพฯ วัดท่าตอน จังหวัดเชียงใหม่ วัดเขาลูกมิ่ง จังหวัดจันทบุรีและ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ เป็นต้น

เว็บไซต์วัดไทยในต่างประเทศ เช่น วัดพรหมคุณาราม ประเทศสหรัฐอเมริกา วัดไทยลอสแอนเจลิส

ประเทศสหรัฐอเมริกา วัดป่าสันติธรรม ประเทศอังกฤษ วัดพุทธปियาราม ประเทศเยอรมนี และ วัดศรีนครินทราราม ประเทศสวีเดนแลนด์ เป็นต้น

เว็บไซต์ขององค์กรทางศาสนา เช่น มหาเถรสมาคม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (มจร) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย และ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยฯ เป็นต้น

เว็บไซต์ที่ให้ความรู้ทางศาสนา เช่น พุทธศาสนศึกษา หลวงปู่มั่น กุริชัตตมถาเถร บ้านพระดอทอง . ธรรมะเดลิเวอรี่ Buddhism Today เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ที่ไม่ได้จัดเข้าในทำเนียบของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ แยกตามประเภทดังนี้ เว็บไซต์ธรรมะจำนวน 227 เว็บไซต์ เว็บไซต์ประวัติพระพุทธศาสนาจำนวน 17 เว็บไซต์ เว็บไซต์วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาจำนวน 3 เว็บไซต์ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับพระบรมสารีริกธาตุ พระเจดีย์จำนวน 10 เว็บไซต์ เว็บไซต์พระพุทธรูปจำนวน 22 เว็บไซต์ เว็บไซต์เรื่องราวพระพุทธประวัติจำนวน 13 เว็บไซต์ เว็บไซต์พระสาวกจำนวน 30 เว็บไซต์ เว็บไซต์พระสงฆ์ไทยจำนวน 32 เว็บไซต์ เว็บไซต์ทางด้านการศึกษาศาสนาจำนวน 43 เว็บไซต์ เว็บไซต์องค์กร และหน่วยงานศาสนาจำนวน 40 เว็บไซต์ เว็บไซต์วัดและสถานที่ปฏิบัติธรรมจำนวน 392 เว็บไซต์ เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์กิจกรรมจำนวน 36 เว็บไซต์ เว็บไซต์พระไตรปิฎก จำนวน 13 เว็บไซต์หนังสือธรรมะจำนวน 9 เว็บไซต์ เว็บไซต์สุภาชิตจำนวน 8 เว็บไซต์ เว็บไซต์คติธรรม และคำกลอนจำนวน 11 เว็บไซต์ ซีดีธรรมะจำนวน 3 เว็บไซต์ เว็บไซต์เสียงสวดมนต์ mp3 จำนวน 7 เว็บไซต์ เว็บไซต์นิตานธรรมะ จำนวน 9 เว็บไซต์ เว็บไซต์รูปภาพจำนวน 35 เว็บไซต์ เว็บไซต์บอร์ดสนทนาธรรมจำนวน 9 เว็บไซต์ เว็บไซต์บทสวดมนต์จำนวน 11 เว็บไซต์ เว็บไซต์เสียงแสดงธรรม mp3 จำนวน 21 เว็บไซต์ เว็บไซต์ศาสนพิธีจำนวน 8 เว็บไซต์ เว็บไซต์ศาสนาพุทธ(อังกฤษ)จำนวน 12 เว็บไซต์ เว็บไซต์คำศัพท์จำนวน 6 เว็บไซต์ และเว็บไซต์ทั่วไปจำนวน 45 เว็บไซต์ พระสงฆ์ไทยในปัจจุบันใช้ประโยชน์จากระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อประโยชน์ด้านต่างๆ มากขึ้น จากการรวบรวม เว็บไซต์พระพุทธศาสนาในประเทศไทย ปี 2556

พบว่าเว็บไซต์มากถึง 1,246 เว็บไซต์ รูปแบบในการนำเสนอของแต่ละเว็บไซต์ก็มีความหลากหลาย วิธีการนำเสนอก็มีความแตกต่างกัน ประสิทธิภาพเบื้องต้นสำรวจจากจำนวนคนที่เข้ามาดูเว็บไซต์ก็มีปริมาณที่แตกต่างกัน

การเผยแพร่พระพุทธศาสนาจากอดีตถึงปัจจุบันได้รับการพัฒนาให้ทันกับยุคสมัย จากยุคแรกที่ใช้วิธีมุขปาฐะ (การบอกเล่าต่อ ๆ กันมาโดยมิได้เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร) ต่อมาใช้วิธีจารึกลงบนผืนผ้า จารึกลงใบลาน พิมพ์เป็นหนังสือ เผยแพร่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง และทางสถานีโทรทัศน์ พอมาถึงปัจจุบันก็มีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตผ่านทางเว็บไซต์โดยมีองค์กรและสถาบันสงฆ์ได้เปิดเว็บไซต์ในนามของวัดหรือองค์กร นอกจากนั้นยังมีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาผ่านทางเครือข่ายทางสังคมอื่นๆอีกเป็นจำนวนมาก การเกิดขึ้นของเฟสบุ๊ค และซีเชี่ยลมีเดียต่างๆ ทำให้แต่ละคนสามารถแสดงออกความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง เฟสบุ๊ค Line YouTube กลายเป็นพื้นที่ ในการนำเสนอธรรมะของเหล่าพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียง เช่น พระไพศาล วิสาโล พระนักวิชาการ นักคิดนักเขียนพระพุทธศาสนารุ่นใหม่ เป็นนักปฏิบัติธรรม บรรยายธรรมออกมาทางสื่อมากมาย ได้ทำ Facebook Page เปิดให้โยมเข้ามาตั้ง “ปุจฉา” แล้วท่านจะ “วิสัชนา” ตอบคำถามธรรมเป็นระยะๆ พร้อมกับทำ micro-content นำเสนอมุมมองทางพุทธศาสนาของท่านเอง รวมถึงนำธรรมะของพระเถระผู้ใหญ่มาแชร์ด้วย ที่ <http://www.visalo.org/> โดยมีการบูรณาการกันระหว่าง Content ในเว็บไซต์นี้กับ Facebook ของท่านอย่างกลมกลืน

พระมหาวิฑูชัย วชิรเมธี ที่รู้จักในนามปากกา ว.วชิรเมธี เป็นพระนักวิชาการ นักคิดนักเขียน และนักบรรยายธรรมในปัจจุบัน ได้น้อมนำเอาคำสอนของพระศาสดามานำเสนอให้คนทั่วไปเข้าใจได้ง่าย ในFace book พระครูปลัดกวีวิวัฒน์ ธีรวิทย์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชธิวาส ได้ใช้ Face book ในการไลฟ์สดถ่ายทอดกิจกรรมสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น พิธีเวียนเทียนในวันวิสาขบูชา การได้วาที่จากตำนานนักพูดของเมืองไทย ญัตติ “ศีลธรรม สำคัญกว่า กฎหมาย” เป็นต้น

พระมหาสมปอง คาสปุตโต เป็นพระรุ่นใหม่ที่เป็นที่เทศนาได้ดลใจโดนใจคนทั่วไป แนวทางการพูดดลนั้น

‘เข้าถึง’ คนจำนวนมากได้ดี เป็นพระเทศน์สนุกผู้ทันสมัยติดตามธรรมของท่าน ตามไปดูได้ตาม YouTube หลวงพ่อปราโมทย์ ปาโมชโช พระนักปฏิบัติ สอนดูจิตติดตามไปได้ที่ <http://www.dhamma.com/> มีการผลิต Content เอาไว้หลากหลาย format ทั้งวิดีโอ เสียง ปฏิทินธรรม ทั้งหมดเป็นงานสอนของหลวงพ่อปราโมทย์ ปาโมชโช สนับสนุนโดยมูลนิธิธรรมะหลวงพ่อปราโมทย์ ปาโมชโช ในเว็บมีการแปลไว้หลายภาษา อังกฤษ รัสเซีย ญี่ปุ่น เวียดนาม ฝรั่งเศส ฯลฯ

จากผลการวิจัย เรื่องรูปแบบการสื่อสารด้านพระพุทธศาสนาสู่คนรุ่นใหม่ในประเทศไทยยุคปัจจุบันพบว่าพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารด้านพระพุทธศาสนาของคนรุ่นใหม่ ได้ใช้โทรศัพท์มือถือเป็นเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ใช้สื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์บ่อยที่สุด รองลงมาได้แก่ โน้ตบุ๊ก คอมพิวเตอร์ และแท็บเล็ต ตามลำดับ การเปิดรับข่าวสารด้านพระพุทธศาสนาพบว่าคนส่วนใหญ่มีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารด้านพระพุทธศาสนามีความถี่ 2 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยใช้เวลาในการรับฟังผ่านสื่อสังคมออนไลน์ครั้งละไม่เกิน 30 นาที โปรแกรมการสื่อสารสังคมออนไลน์ที่ใช้เปิดรับข่าวสารด้านพระพุทธศาสนามากที่สุดคือ Facebook รองลงมาคือ You Tube และ Instagram รูปแบบการสื่อสารด้านพระพุทธศาสนาสู่คนรุ่นใหม่ พบว่าควรใช้เฟสบุ๊คเป็นช่องทางการสื่อสารและนำเสนอด้วยภาพวิดีโอ สำหรับด้านเนื้อหาที่ต้องการเปิดรับคือข่าวสารเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่ใช้ภาษาไม่เป็นทางการเป็นหลัก และการติดตามจะยึดตัวบุคคล ส่วนรูปแบบในการนำเสนอต้องน่าสนใจ มีการจัดเรียงเนื้อหาจากง่ายไปยาก เข้าใจง่าย การคัดประเด็นด้านพระพุทธศาสนา ต้องสอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตประจำวัน และการสื่อสารออนไลน์จะสำเร็จต้องทำงานเป็นกลุ่ม

ประเทศไทย 4.0 หรือ Thailand 4.0 นับเป็นกระแสที่ได้รับความนิยมสูง และวิเคราะห์ในแง่มุมต่างๆ อย่างมากมาย เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายของรัฐบาล ที่จะขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่เป้าหมาย “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นโยบายที่จะเปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ในแง่มุมของพระพุทธศาสนาในฐานะสถาบันหลักหนึ่งในสังคมไทย ที่ได้เข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมไทย ก็พบว่า ในอดีตพระพุทธศาสนาประสบความสำเร็จในการสร้างความ

อยู่ดีมีสุขให้กับสังคมไทย จนคนไทยมีลักษณะนิสัยที่เด่นชัด คือ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบสุขและชอบทำบุญ ซึ่งนับเป็นความวิเศษอย่างหนึ่งของวัฒนธรรมไทย ที่สามารถบูรณาการความสนุกกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนาในเรื่องบุญเข้าด้วยกัน ดังปรากฏในประเพณีต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นงานบวชชานก งานแต่งงาน งานวันสงกรานต์ เป็นต้น

เมื่อสังคมไทยได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งการพัฒนาที่เน้นวัดตามแบบอย่างตะวันตก พระพุทธศาสนาที่เริ่มสูญเสียบทบาทที่มีต่อการพัฒนาประเทศอย่างที่เคยเป็นมา เนื่องจากสังคมไทยไปรับวัฒนธรรมตะวันตก สังคมไทยเริ่มมีปัญหา โดยเฉพาะการรับเอาความเจริญก้าวหน้าแบบตะวันตกเข้ามา สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) วัดญาณเวศกวัน ได้วิเคราะห์ไว้ว่า การที่สังคมไทยได้รับเอาความเจริญแบบตะวันตกเข้ามา ทำให้สังคมไทยรับเอาความเจริญตามแบบอย่างตะวันตกอย่างเต็มที่ แต่การรับเอาวัฒนธรรมดังกล่าวนั้น ไม่สอดคล้องกับภูมิหลังของสังคมไทย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมแบบเกษตรกรรม และมีความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายอยู่แล้ว กลับเสียดความสบายจากวัฒนธรรมตะวันตกมายังขึ้นและกลายเป็นคนมีงมงายมากยิ่งขึ้น โดยขาดพื้นฐานของวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมอุตสาหกรรมที่เป็นวัฒนธรรมแห่งการใฝ่รู้และสู้สิ่งยาก สิ่งที่ต้องดำเนินการด่วน ก็คือ จะต้องสร้างคนไทยให้มีวัฒนธรรมของความใฝ่รู้ สู้สิ่งยากขึ้นมาเพื่อพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป โดยการสร้างจิตใจของนักผลิตและนักสร้างสรรค์ขึ้นมา สิ่งที่สังคมไทยจะต้องดำเนินการอีกประการหนึ่งก็คือ การรักษาวัฒนธรรมแห่งเมตตาให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ได้แก่ การรักษาความมีน้ำใจ ความรัก ความปรารถนาดี การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือกันต่างๆ ตลอดจนการนับถือกันเป็นพี่น้อง เป็นต้น อันเป็นพื้นเพภูมิหลังของสังคมไทยมาแต่เดิม

การพัฒนาสังคมไทยที่จะก้าวไปสู่การเป็น “ประเทศไทย 4.0” เพื่อพัฒนาประเทศให้มีศักยภาพเพื่อก้าวไปสู่การแข่งขันกับนานาชาติ หรือการที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้นำในเวทีโลก จึงจำเป็นที่จะต้องนำเอาหลักธรรมและแนวคิดทางพระพุทธศาสนามาปรับใช้ อย่างน้อยก็จะต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมใหม่ โดยหันมาเน้นในการสร้างวัฒนธรรมแห่งความใฝ่รู้และสู้สิ่งที่ยาก ซึ่งวัฒนธรรมดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้นั้น ก็ด้วยการศึกษาหรือพัฒนาคนให้มีคุณภาพและศักยภาพนั่นเอง

สรุป

พระพุทธศาสนามีอายุยืนยาวมาได้หลายพันปี แสดงถึงว่ามี การสืบทอด การสอน เผยแผ่ หรือการสื่อสาร คำสอนของพระพุทธศาสนาไปยังพุทธศาสนิกชน ด้วยวิธีการท่องจำแบบดั้งเดิม จนมาถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต เครือข่ายสังคมออนไลน์ในยุคนี้ เพื่อช่วยเผยแผ่ พระธรรมของพระพุทธศาสนาในโลกยุคปัจจุบัน การสื่อสารมีการพัฒนาไปถึงระดับเครือข่ายทั่วโลก (Internet) การส่งข้อมูลไปทั่วโลกอย่างไร้พรมแดน แต่การเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องอาศัยสื่อทางสารสนเทศโดยเฉพาะทาง เอกสาร หนังสือต่างๆ ยังจำเป็น ต้องใช้เป็นหลัก เพราะให้ประโยชน์ แบบประโยชน์สูง ประหยัดสุด ทั้งยังเป็นหลักฐานเก็บรักษาไว้ได้ในระยะเวลาอันเหมาะสมแก่ผู้ศึกษา และสะดวกในการผลิต การเผยแผ่ได้อย่างกว้างไกลมากยิ่งขึ้น

การนำเทคโนโลยีของสื่อใหม่มาใช้เป็นเครื่องมือนี้ให้เกิดประโยชน์ในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา เพราะหากจะใช้วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแบบเดิมอาจเข้าไม่ถึงสังคมยุคใหม่หรือคน รุ่นใหม่ก็เป็นได้ เพราะสังคมสมัยปัจจุบัน ประชาชนไม่ค่อยมีเวลาไปปฏิบัติธรรม ฟังเทศน์ หรือ ศึกษาพระธรรมคำสอนที่วัดเหมือนสมัยอดีตที่ผ่านมา การเผยแผ่พระธรรมคำสอนผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์ต่างๆ จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถทำให้เข้าถึงประชาชนได้ง่ายและกว้างขวางมากที่สุด ไม่จำกัดเวลา และสถานที่ ผู้ใช้ที่อยู่ที่ไหนเวลาใดก็สามารถที่จะเข้าไปศึกษาพระธรรมคำสอนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นที่ทำงาน ที่บ้าน หรืออยู่ในต่างประเทศก็ตาม แต่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว ต้องเป็นไปอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งไม่เป็นการบิดเบือนพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาตามพระไตรปิฎก

การใช้วิธีการแบบสื่อสมัยใหม่ประยุกต์พุทธวิธีการในการเผยแผ่ให้เป็นการเผยแผ่แบบเชิงรุก คือ การเข้าใจและเข้าถึงด้วยการใช้สื่อออนไลน์ที่ทันสมัย การเผยแผ่ที่ประยุกต์เข้ากับสังคมที่มีความหลากหลายแตกต่างกันได้ หลักคำสอนก็ยังสามารถเปลี่ยนไปตามสถานการณ์โดยไม่ยึดติดกับรูปแบบเดิม แต่ต้องประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การเผยแผ่คำสอนผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีระบบเครือข่ายของคณะสงฆ์ไทยและจะกลายเป็นเครือข่ายสังคมพระพุทธศาสนาออนไลน์สามารถศึกษาได้ทุกหนทุกแห่งและตลอด เวลาเป็นรูป

แบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกปัจจุบันทันสมัยจนเจริญรุ่งเรือง

ข้อเสนอแนะ

พุทธศาสนากำลังเผชิญกับการท้าทายในยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นยุคที่เทคโนโลยีได้เชื่อมโยงให้โลกสามารถเชื่อมรวมเป็นหนึ่งเดียวกันได้ มนุษยชาติสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว สำหรับพระพุทธศาสนานั้นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบต่อพระพุทธศาสนา ผลกระทบด้านบวก เช่น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวางทั่วโลก ผู้คนสามารถเข้าถึงพระธรรม คำสอนผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้โดยสะดวก ทุกที่ ทุกเวลา ในขณะที่เดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อด้านลบ เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เผยแพร่คำสอนของพระพุทธศาสนาที่ไม่ถูกต้อง เหมาะสม การดูหมิ่นพระพุทธศาสนาโดยกลุ่มคนต่างศาสนา สิ่งที่ควรให้ความสำคัญและไม่มองข้ามคือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวต้องเป็นไปอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ และเนื้อหาที่มีลิขสิทธิ์ รวมทั้งไม่เป็นการบิดเบือนพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาตามพระไตรปิฎก

(1) ควรมีการฝึกอบรมแก่พระสงฆ์สามเณรและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สื่อใหม่ เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยมีกำหนดแนวปฏิบัติในการใช้สื่อใหม่ ที่เหมาะสมถูกต้องตามพระธรรมวินัยสำหรับพระสงฆ์สามเณร รวมทั้งควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้วัด สำนักสงฆ์และองค์กรทางพระพุทธศาสนาที่มีความพร้อม จัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านการผลิตสื่อใหม่เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา และเป็นศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาผ่านระบบ e-Learning

(2) พัฒนาแอปพลิเคชันที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระธรรม และมีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สำหรับแท็บเล็ตและโทรศัพท์เคลื่อนที่ เผยแพร่ในทุกระดับชั้นการศึกษาและประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจ

(3) สนับสนุนให้วัดต่างๆ ทั่วประเทศมีเว็บไซต์ของวัด เพื่อเป็นการสื่อสารสองทางกับประชาชนซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้คนมีความใกล้ชิดธรรมะมากขึ้น

(4) ควรมีองค์กรและผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานและตรวจสอบเนื้อหาของพระธรรมที่ถูกต้องตามพระไตรปิฎก เผยแพร่ในสื่อใหม่

(5) สนับสนุนให้มีการแปลหนังสือพระธรรมเป็นภาษาต่างประเทศ เผยแพร่ในรูปแบบ e-Book เพื่อให้ผู้ที่สนใจโดยเฉพาะชาวต่างประเทศสามารถเข้ามาศึกษาได้

การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยในยุคนี้มาใช้เผยแผ่พระธรรมหรือเป็นสื่อในการนำสารที่ดีไปสู่ประชาชนก็จะตรงกับประสงค์ของพระพุทธองค์ในการส่งพระธรรมทูตชุดแรกออกไปประกาศศาสนา ทั้งนี้เพื่อพัฒนาภาวธรรมของพระพุทธศาสนาให้สืบต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย
พระครูวินัยธรจักรี ศรีจารุเมธีญาณ (2560) บทบาทพระสงฆ์ไทยในสังคมยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ :วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร ปีที่ 4 ฉบับที่ 1
พระมหาธนิต สิริวัฒนโธ รูปแบบและกระบวนการสื่อสารพุทธธรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย. เชียงใหม่ :วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่ประจำปี 16 ฉบับที่ 2 เมษายน-ธันวาคม 2558
พระครูโฆสิตสังขพิทักษ์ (ประเวศ ภาฐาน) ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทยในฐานะเป็นศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ :วารสารวิชาการธรรมทศวรรษที่ 17 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2560)
วลิสัทธ์ วาฤทธิ์ และคณะ(2557) รูปแบบการสื่อสารด้านพุทธศาสนาสู่คนรุ่นใหม่ในประเทศไทยยุค ปัจจุบัน .กรุงเทพฯ :สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ระบบออนไลน์
18 ก.ค.55 .การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอดีต แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยโบราณ. สืบค้นจาก : ruepanya.muslimthaipost.com/main/index.php?page=sub&category=13&id. [24 เม.ย.61]
โกศล อนุสิม (1 ตุลาคม 2555). นวัตกรรมสื่อ : เทคโนโลยี ทฤษฎีธรรม และ จริยธรรมของสื่อมวลชน (1). สืบค้นจาก: https://www.manager.co.th/Columnist/ViewNews.aspx?NewsID=9550000120406 [25 เม.ย.61]
ตราซังแห่งความดี [นามแฝง] (4กันยายน 2560). ม.ส. แนะนำบัณฑิตศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ต้องผลิตสื่อมวลชนของสงฆ์ สืบค้นจาก: siampublic.com/religious/2541/religion-graduate-school-thailand-4-0 [25 เม.ย.61]
ส่วนข่าวและรายการภูมิภาค สำนักประชาสัมพันธ์เขต ๘ กาญจนบุรี (25 ม.ค. 56). หลักคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนา. สืบค้นจากnewt.prd.go.th/ewt/region8/ewt_news.php?nid=2269&filename=news_r6 [27 เม.ย.61]
ธนาถ สมหวัง . สำนักการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีปทุม (16 พ.ค. 2560).พระพุทธศาสนากับการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 สืบค้นจาก : http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/641259 [2 25 เม.ย.61]
ประเภทของสื่อ สืบค้นจาก www.medialiteracy-th.com/2018/02/12/ [24 เม.ย.61]
พีร พงศ์พิพัฒน์พันธุ์ (10 ธันวาคม 2560โลก). 4.0 กับความเป็นรัฐพุทธของไทย สืบค้นจาก: https://siamath.co.th/n/27778 [28 เม.ย.61]
หลักคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนา. สืบค้นจาก: ewt.prd.go.th/ewt/region8/ewt_news.php?nid=2269&filename=news_r6 [19 พ.ค.61]
อุษณีย์ ศรีสวัสดิ์. ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์แอปพลิเคชันไลน์เพื่อการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สืบค้นจาก : mct.rmutp.ac.th/jmct/wp-content/uploads/2017/05/Issue1-2_page14-21.pdf [28 เม.ย.61]